



נאמנות אישה לחזור בה מהודאה על זנות במקום שהבעל מאמין שזינתה

שאלה

שני בני זוג נשואים זה לזו במשך כמה שנים. היחסים ביניהם עלו על שרטון, והם נפרדו למשך כמה חודשים מבלי להתגרש. במהלך החודשים הללו סיפר הבעל לאשתו שיש לו בת זוג אחרת והוא מקיים איתה יחסים. האישה בתגובה סיפרה לו שגם לה יש בן זוג אחר ושהיא זינתה עימו. לאחר כמה חודשים החליטו שני בני הזוג שהם מעוניינים לחזור ולחיות כבעל ואישה, אלא שאז נודעה לבעל ההלכה שאישה שזינתה תחת בעלה אסורה לו. הבעל מאמין לדברי אשתו בעבר שהיא אכן זינתה תחתיו, ולכן על אף רצונו לחזור אליה, הוא אינו רוצה לעשות זאת אם על פי ההלכה הם אכן אסורים. האישה טוענת שמעולם לא היה לה בן זוג אחר, והסיבה שאמרה לבעלה שיש לה מישהו כזה היא שכעסה עליו כשהוא סיפר לה שיש לו בת זוג אחרת. היא גם חשבה שאם היא תספר לבעלה שגם לה יש בן זוג אחר, הוא יקנא וירצה לחזור אליה, מה שאכן קרה בפועל. נשאלת השאלה: האם האישה נאמנת לחזור בה מטענתה הראשונה שזינתה תחת בעלה, ומה דינם של בני הזוג במקרה שבו הבעל מאמין לטענתה השנייה (ששיקרה בטענתה הראשונה) ובמקרה (כמו זה שלפנינו) שבו הוא אינו מאמין לטענתה השנייה אלא לטענתה הראשונה?

תשובה

אישה שזינתה תחת בעלה ברצון אסורה לבעלה, וכך כתב הרמב"ם (הל' גירושין פי"א הי"ד):
ובכלל לאו זה,¹ שכל אישה שזינת תחת בעלה, נאסרה על בעלה, ולוקה עליה, שנאמר (דברים כד, ד): אחרי אשר הוטמאה, והרי נטמאה.
השאלה היא מהיכן יודעים שאכן האישה זינתה. אם באו עדים, הדבר פשוט שהיא אסורה לבעלה, וכך פסק ה'שלחן ערוך' (אבה"ע סי' קעח סעי' יח):

1. הכוונה ללאו שאמור במחזיר גרושתו לאתר שנישאה לאתר והתגרשה או התאלמנה ממנו (דברים כד, ד): 'לא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה אחרי אשר הוטמאה'. הדברים מבוססים על הגמרא ביבמות יא ע"ב.

כל אישה שבאו שני עדים והעידו שזינתה עם זה כשהייתה תחת בעלה, הרי זו תצא מזה, ואף על פי שיש לה ממנו כמה בנים.

אולם במקרה שלפנינו, הדברים אינם ידועים על פי עדים, אלא שהאישה אמרה זאת לבעלה. במצב כזה פסק ה'שלחן ערוך' (שם, סי' קטו סעי' ו):

אין עדים שזינתה, אלא שהיא אומרת שזינתה, אין חוששין לדבר זה לאוסרה, דשמא עיניה נתנה באחר.

אלא שלאחר מכן הוסיף ה'שלחן ערוך' (שם): 'ואם היה מאמינה ודעתו סומכת על דבריה, הרי זה חייב להוציאה'. כאמור בפתיחה, במקרה שלפנינו הבעל מאמין לדברי אשתו שזינתה, ואם כן לכאורה הוא חייב לגרשה. אלא שהאישה חזרה בה מדבריה, ותירצה מדוע אמרה כך בהתחלה. במצב כזה הביא הרמ"א (שם, סי' קעח סעי' ט) שבזמן הזה, שיש חרם דרבנו גרשום שאוסר לגרש אישה בעל כורחה, יש מחלוקת אם מותר לבעל להאמין לדבריה הראשונים שזינתה:

ויש אומרים דבזמן הזה שיש חרם רבנו גרשום שלא לגרש אישה בעל כורחה, אינו נאמן לומר שמאמינה או שמאמין לדברי העד,² דחיישין שמא עיניו נתן באחרת, ואומר שמאמינה אף על פי שאינו מאמין. ומנדין אותו על שאומר שמאמינה וגרם לבטל חרם רבנו גרשום. והוא הדין בכל מקום שלא יוכל לגרש בלא דעת האשה. ויש אומרים דכופין אותו ומשמש עמה³ אף על פי שאומר שמאמין לדברי העד, מאחר שהאישה אינה מודה, או אפילו אמרה בעצמה: טמאה אני לך, וחזרה ונתנה אמתלא לדבריה הראשונים. כן נראה לי על פי סברא זו. אבל יש חולקים וסבירא להו, דאף בזמן הזה נאמן.⁴

ה'פתחי תשובה'⁵ הסביר את שלוש הדעות שמובאות ברמ"א כך:

1. אע"פ שהבעל אמר שהוא מאמין לדברי האישה הראשונים - עליו לחזור בו. אומנם אם הבעל לא חזר בו מאמירתו שהוא מאמין לדברי אשתו הראשונים, אז הוא חייב לגרשה, ולכן מנדים אותו על שעבר על חרם דרבנו גרשום, שחל על מי שגירש אישה בעל כורחה. אומנם בדרך כלל כשהדין נותן שחייב לגרשה, הוא אינו עובר על החרם, אבל כאן אם היה חוזר בו מדבריו שהוא מאמין שזינתה, הוא לא היה חייב לגרשה.
2. גם אם הבעל מחזיק בדעתו שהוא מאמין לדבריה הראשונים של האישה, אנו לא מאמינים לו וכופים אותו להמשיך לחיות איתה כבעל ואישה.
3. מותר לבעל להאמין לדברי אשתו הראשונים, ובמקרה כזה הוא צריך לגרשה, ואין מנדים אותו כלל.

יש לעיין כיצד עלינו לפסוק את ההלכה, האם לומר לבעל שאסור לו להאמין לדברי אשתו הראשונים ועליו לקבל את האמתלה שהיא נתנה ולהבין שאשתו מותרת לו, או

2. סוגריים ברמ"א: 'הגהות מיימוני פרק כד ומהרי"ק שורש קי בשם יש אומרים'.

3. סוגריים ברמ"א: 'מרדכי פרק האומר'.

4. סוגריים ברמ"א: ש"ם במהרי"ק, וכן משמע מהרמב"ם פרק כד'.

5. פתחי תשובה, לשו"ע אבה"ע סי' קעח ס"ק כ.



שכיוון שהוא ממשיך להאמין לדבריה, עלינו לומר לו שכל עוד הוא מאמין ומסרב לקבל את האמתלה, אשתו אסורה עליו והוא צריך לגרשה. ה'פתיחי תשובה'⁶ הביא את דברי שו"ת 'נודע ביהודה'⁷ שאמר שוודאי שאין לפסוק כדעה שכופים את הבעל לשמש עם אשתו כשלדעתו היא אסורה עליו. יתר על כן, לדבריו גם לדעה הראשונה, שלפיה אסור לבעל להאמין לדברי אשתו הראשונים, האיסור חל רק אם אמר שהוא מאמין לה שזינתה אחרי שהאישה חזרה בה ונתנה אמתלה. לעומת זאת, במקרה שבו הבעל אמר שהוא מאמין לאישה שזינתה, ורק אחר כך היא חזרה בה ונתנה אמתלה (כמו במקרה שלנו), הוא אינו **חייב** להאמין לדבריה השניים. זאת ועוד, ה'נודע ביהודה' הסתפק אם באופן כזה **מוותר** לבעל לחזור בו. למסקנה, 'הנודע ביהודה' כתב שהבעל יכול לחזור בו במקרה כזה, אך אינו מחויב לעשות כן. אומנם דבריו של ה'נודע ביהודה' עוסקים בכך שאין עלינו להכריח את הבעל לחזור בו ממה שהאמין לאשתו בהתחלה, אולם יש מקום לומר שעדיין עלינו לומר לו שעל פי ההלכה יש לו אפשרות לחזור בו ממה שהאמין לה, ואז היא בוודאי תהיה מותרת לו. לכן נראה למעשה שעלינו לומר לבעל שראוי לו לקבל את האמתלה של האישה, וכך יוכל להמשיך ולחיות איתה בלב שלם, ואילו אם יחליט שהוא עדיין מאמין לדבריה הראשונים, הוא נמצא בבעיה קשה, שכן יש דעות שהדבר אסור לו על פי ההלכה.



6. שם, ס"ק כא.

7. נודע ביהודה, תניינא אבה"ע סי' יב.